

PRÁVNÍ ASPEKTY OCHRANY ZVÍŘETE

Doc.JUDr. Ilona Jančářová, Ph.D.

ZVÍŘE - POJEM

NOZ (§ 494):

- Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.

EKOLOGICKÁ ETIKA

- Jak bychom se měli chovat k ostatnímu živému, ale i neživému světu?
- Jak bychom se měli chovat ke zvířatům?

EKOLOGICKÁ ETIKA

- Australský filozof Peter Singer – vztah člověka k mimolidským bytostem a problému druhové nadřazenosti
- Americký filozof Tom Regan – práva zvířat a ekologická etika
- Britská filozofka Mary Midgley – téma práv zvířat úzce souvisí např. s rasismem
- Vladimír Šiler
- Erazim Kohák

HISTORIE VZTAHU KE ZVÍŘATŮM

- **Pravěk**
 - srovnatelné postavení člověka a zvířete
 - domestikace zvířat
 - ALE vyvinul se vzor pro systematické využívání jiného živého tvora
- **Starověk – Římská říše**
 - právní řád považoval zvíře za věc
 - bezpředmětné úvahy o utrpení a potřebě zvířat
 - gladiátorské zápasy – zabíjení lidí a zvířat pro zábavu
 -

HISTORIE VZTAHU KE ZVÍŘATŮM

- **Středověk**
 - zvířata podřízenými tvory podobně jako poddaní
 - důraz na rozdíl mezi člověkem a zvířetem
- **17. století**
 - René Descartes – vše, co je tvořeno hmotou, je řízeno zákony mechaniky a funguje jako dobře seřízený stroj sténání zvířat bylo tedy jen skřípáním porouchaného stroje
 - rozšíření experimentů se zvířaty
 - zvířata pitvána zaživa, aby se mohlo sledovat fungování jejich orgánů a krevního oběhu

HISTORIE VZTAHU KE ZVÍŘATŮM

• 17. a 18. století

- některá místa v Anglii a Severní Americe - vznik prvních dílčích zákonů a nařízení s cílem chránit zvířata před přetěžováním a týráním

• 19. století

- rozmach průmyslu a zemědělské výroby => zvířata pouhou surovinou a pracovním nebo výrobním nástrojem

HISTORIE VZTAHU KE ZVÍŘATŮM

• 20. století

- rozvoj velkochovů
- tlak na zvířata v podobě šlechtění na větší užitkovost
- nárůst zvířat používaných na pokusy
- „vyrábění“ zvířat na míru, aby vyhovovala účelům pokusů (zvířata s chybějícími geny, zvířata trpící požadovanou nemocí)

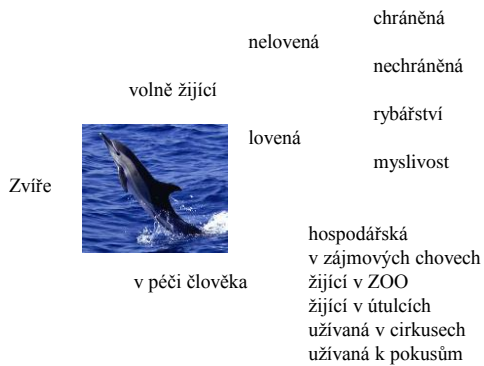
HISTORIE VZTAHU KE ZVÍŘATŮM

• 60. a 70. léta 20. století

- vyvstal problém zneužívání zvířat
- organizace na ochranu zvířat postupně zaujímají své legitimní místo ve společnosti
- řešení problémů chovu hospodářských zvířat a pokusů na zvířatech

• Australský filozof Peter Singer

- Kniha Osvobození zvířat z roku 1975



ZVÍŘATA VOLNĚ ŽIJÍCÍ - CHRÁNĚNÁ

Příčiny snižování biologické rozmanitosti:

- a) Ztráta sídlišť - znečištění prostředí
- zabírání ploch
- b) Nadměrná exploatace
- c) Globální problémy - globální oteplení
- ztenčování ozónové vrstvy

MEZINÁRODNÍ OCHRANA BIODIVERZITY

- Varovné studie Světového svazu ochrany přírody (IUCN) – koncem 60. let 20. století
- 1971 Úmluva o ochraně mokřadů, nejících význam především jako stanoviště vodních ptáků (Ramsar 1971)
- Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (Paříž 1972)

MEZINÁRODNÍ OCHRANA BIODIVERZITY

- Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť (Bern 1979)
- Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (Bonn 1979)
- Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Washington 1973)

MEZINÁRODNÍ OCHRANA BIODIVERZITY

Konference OSN o životním prostředí
a rozvoji (Rio de Janeiro 1992)

- Úmluva o biologické rozmanitosti

ZVÍŘATA VOLNĚ ŽIJÍCÍ - CHRÁNĚNÁ

- Způsoby ochrany:
- a) druhová
 - b) plošná – ekosystémový přístup
 - c) regulace dovozu a vývozu



ZVÍŘATA VOLNĚ ŽIJÍCÍ - CHRÁNĚNÁ

Metody ochrany rostlinných a živočišných druhů:

- zákaz odebrání určitých druhů, zahrnující všechny formy úmyslného sbírání, chytání, držení a zabíjení, ničení a poškozování,
- stanovení chráněných oblastí, kde odebrání, chytání, ničení a zabíjení určitých druhů může být zakázáno,
- obecná ochrana sídlišť, jež zajišťuje zachování životních podmínek rostlinných i živočišných druhů,

ZVÍŘATA VOLNĚ ŽIJÍCÍ - CHRÁNĚNÁ

Metody ochrany rostlinných a živočišných druhů:

- stanovení kvót - tj. předchozí určení počtu jedinců, resp. kusů určitého druhu, které mohou být odloveni, resp. odebrány, v závislosti na pohlaví a věku, a rozdělení určeného množství mezi ty subjekty, které uvedený přírodní zdroj využívají,
- regulace obchodu,
- regulace transportu živočichů, neboť přeprava chycených volně žijících živočichů často probíhá za nepřístojných podmínek, kdy ani polovina exemplářů transport nepřežije.

ZVÍŘATA VOLNĚ ŽIJÍCÍ - CHRÁNĚNÁ

Metody ochrany rostlinných a živočišných druhů:

- **fyzická ochrana** → - umístění jedinců v akváriích, zoologických zahradách



- zachování vajíček, embryí, spermií a tkání v genových bankách

- **právní regulace** → právní zakotvení metod a nástrojů ochrany

ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU

- a) bobr evropský (*Castor fiber* L.),
- b) vydra říční (*Lutra lutra* L.),
- c) kormorán velký (*Phalacrocorax carbo* L.),
- d) los evropský (*Alces alces* L.),
- e) medvěd hnědý (*Ursus arctos* L.),
- f) rys ostrovid (*Lynx lynx* L.),
- g) vlk (*Canis lupus* L.).



ZVÍŘATA VOLNĚ ŽIJÍCÍ - NECHRÁNĚNÁ

- Zvířata
- užitečná
 - neužitečná
 - škodlivá



ZVÍŘATA VOLNĚ ŽIJÍCÍ - LOVENÁ

Metody ochrany:

- uzavřené sezóny (zákaz lovu od – do)
- zákaz určitých způsobů lovení
- stanovení kvót
- faktická péče (příkrmování apod.)



ZVÍŘATA V PÉČI ČLOVĚKA

Zvířata - toulavá
- opuštěná

Zvířata - nebezpečná
- ostatní



Zvíře není věc ve smyslu Občanského zákoníku (§ 494)!

Ochrana zvířat - veterinární podmínky
- podmínky péče (chovu)
- podmínky zacházení (týrání)

PŘIVLASTNĚNÍ A NÁLEZ ZVÍŘETE

NOZ (§ 1046 a násl.)

- Divoké zvíře
- Zajaté zvíře
- Zkrocené zvíře
- Domácí zvíře
- Označení zvířete takovým způsobem, že lze vlastníka zjistit
- Zkrocené zvíře si smí přivlastnit vlastník pozemku, na veřejném statku kdokoliv

ZVÍŘATA V PÉČI ČLOVĚKA



hospodářská
oblíbená
žijící v ZOO
žijící v útulcích
užívaná v cirkusech
užívaná k pokusům
přeprava zvířat

HOSPODÁŘSKÁ ZVÍŘATA

- Chov: - skotu
- prasat
- ovcí
- koz
- koní
- drůbeže
- běžců
- jelenovitých
- kožešinových zvířat



PET ANIMALS



POKUSNÁ ZVÍŘATA



CIRKUSOVÁ ZVÍŘATA



VZTAHY ODPOVĚDNOSTI

- Odpovědnost občanskoprávní
- Odpovědnost správně právní
- Odpovědnost trestně právní
- Ekologická újma



TRESTNÉ ČINY

- Ohrožení a poškození ŽP (§ 293-294)
- Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§§ 299-300)
- Poškození chráněných částí přírody (§ 301)
- Týrání zvířat (§ 302)
- Zanedbání péče (§ 303)



TZ č. 40/2009 Sb.

TRESTNÉ ČINY

- Pytláctví (§ 304)
- Neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitek hospodářských zvířat (§ 305)
- Šíření nakažlivé nemoci zvířat (§ 306)

TZ č. 40/2009 Sb.
